

Effekt- & verksamhetsutvärdering avseende projekt Attitydskolan 204/143

Sammanfattning

Stiftelsen Activa, HSO och Navets skola i Örebro kommun har via projekt Attitydskolan under ett år arbetat med att förändra negativa attityder bland elever och personal, genom olika insatser i skolans verksamhet. Projektets huvudmål var att skapa förbättrade attityder till personer med olika sorters funktionstillstånd genom ökad kunskap. Attitydpåverkan skall ske enligt den bestämda arbetsmetoden.

För att på ett bra sätt kunna bedöma effekterna av projektets aktiviteter och den nya arbetsmetoden genomfördes en attitydundersökning innan projektstart. Med stöd av attitydundersökningen, som Konvera AB utförde, såg man att det generellt fattas mycket kunskap om funktionstillstånd samt om människors olika levnadsvillkor.

Avslutningsvis genomfördes enligt projektplanen attitydundersökning omgång två. Denna undersökning syftade till att mäta resultatet/effekterna av projektet över tid. Intervjuresultatet i attitydundersökning omgång två stärker vid flertalet frågeställningar, hypotesen om att man kan minska osäkerhetskänslor som kan uppstå i mötet med personer med funktionshinder genom att aktivt interagera med dem i sin vardag. De har framkommit både praktiska och teoretiska exempel på positiva attitydförändringar och därmed kan man konstatera att arbetet med påverka individers attityder via den framtagna metoden på flera sätt har lyckats bra.

1	INLEDNING	4
1.1	BAKGRUND	4
1.2	PROJEKT ATTITYDSKOLANS MÅLSÄTTNINGAR/VISION	4
1.2.1	<i>Vision</i>	4
1.2.2	<i>Huvudmål</i>	4
1.2.3	<i>Delmål</i>	4
1.2.4	<i>Målgrupp</i>	5
1.3	PROJEKT ATTITYDSKOLANS ARBETSMETOD.....	5
1.3.1	<i>Utvärderingsmetod</i>	5
1.4	ORGANISATION	6
1.4.1	<i>Styrgrupp/referensgrupp</i>	6
1.4.2	<i>Projektgrupp</i>	6
1.4.3	<i>Projektets framtid/fortlevnad</i>	6
1.5	DOKUMENTATION	6
2	EFFEKTUTVÄRDERING	7
2.1	RESULTAT - MÅL, KUNSKAPER OCH ATTITYDER	7
2.1.1	<i>Utöver planen</i>	7
3	VERKSAMHETSUTVÄRDERING	8
3.1	VERKSAMHETSMÅL, AKTIVITETER OCH TIDPLAN	8
3.1.1	<i>Utöver planen</i>	8

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Stiftelsen Activa arbetar med att utveckla stödet till funktionshindrade personer med behov av särskilt stöd för att nå arbete eller utbildning. Stiftelsen har i detta projekt, tillsammans med Navets skola, arbetat med att öka medvetenheten och kunskapen kring människor med funktionsnedsättningar i stadsdelsskolan och barnomsorgen på Ladugårdsängen. Avsikten var att förebygga särbehandling och därmed underlätta inkludering i skolan – bland elever och personal och senare närsamhället. Det övergripande syftet var att ta fram en alternativ kunskapsmetod i en skola som är tillämpbar både lokalt och nationellt. Genom kunskap och medvetenhet suddas fördomar för det okända ut. Många känner osäkerhet och oro när man talar om elever med funktionshinder. Det förekommer ofta missförstånd och misstag med anpassning mellan elever, föräldrar och skolpersonal. Begreppet integrerad är positivt laddad men i praktiken är det vanligt att barnet själv upplever sin situation tvärtemot.

Attitydskolan har under våren och hösten 2005 specialutbildat fem personer med olika funktionstillstånd till "förebilder". Dessa har sedan under hösten 2005 och våren 2006 aktivt interagerat i skolans verksamheter och visat att det går att finna livskvalitet trots avvikelser i exempelvis kroppsstrukturen.

1.2 Projekt Attitydskolans målsättningar/vision

1.2.1 Vision

Att på lång sikt, via ökad kunskap om olika sorters funktionstillstånd, frambringa positivare attityder till personer med funktionstillstånd bland elever och personal samt inkludering. Genom att använda mänskliga förebilder som komplement till generell information arbeta fram en alternativ och hållbar metod för att öka kunskapen om olika funktionstillstånd. Metoden skall skapa en gemensam värdegrund för positiva attityder till alla inom skolan oavsett individuella egenskaper eller förutsättningar.

Navets vision är att ta fram en pedagogisk metod som är praktiskt tillämpbar i den egna skolan samt att bidra till att sprida den till kommunens övriga skolor, sedermera även nationellt.

Handikappföreningarnas samarbetsorgans vision är att finna en alternativ och bättre metod för effektiv handikappinformation i skolan än den som används idag.

1.2.2 Huvudmål

Projektets huvudmål är att skapa förbättrade attityder till personer med olika sorters funktionstillstånd genom ökad kunskap. Attitydpåverkan skall ske enligt den bestämda arbetsmetoden.

1.2.3 Delmål

1. Elever och personal i aktivitetsgrupperna har ökad kunskap om olika sorters funktionstillstånd.
2. Elever och personal i aktivitetsgrupperna har en ökad kunskap om skillnaden på begreppen funktionstillstånd och handikappad.

3. Elever och personal i aktivitetsgrupperna har ett förbättrat förhållningssätt och bemötande gentemot personer med olika funktionsstillstånd.

1.2.4 Målgrupp

Projektets målgrupp bestod av samtliga av låg- och mellanstadiets personal och elever. Högstadiet delades in i tre grupper där fokus låg på ”aktivitetsgruppen” (se Utvärderingsmetod).

1.3 Projekt Attitydskolans arbetsmetod

Den nya men mycket enkla metoden går ut på att:

- Utbilda resurspersoner med egen empiri
- Samverka med skolan kring metodik och praktik
- Erbjuder kunskap – låta skolan styra och beställa
- Höras och synas i skolan
- Återkoppla

Gångse handikappsinformation lämnar mycket kunskap till spillo. Goda attityder måste uppdateras och erövrats genom kontinuerligt kunskapsintag, helst varje dag. Det går att aktivera alla människans olika sinnen genom att anpassa informationsmaterialet och personerna som levererar.

1.3.1 Utvärderingsmetod

För att tydligare se om den valda metoden (projekt Attitydskolans arbetsmetod) faktiskt fungerar valde projektet att fördela skolans högstadier, elever som personal, i tre olika grupperingar:

- Aktivitetsgrupp
- Informationsgrupp
- Kontrollgrupp

Aktivitetsgruppens lärare och elever, fick under hela projekttiden information/kunskapsförmedling vid upprepade tillfällen från de särskilda resurspersonerna. Vidare fick denna grupp stöd från projektets resurspersoner, med egen erfarenhet av funktionsnedsättningar, i den dagliga verksamheten inom skolan. Parallellt arbetade dessa personer även med att på ett konkret sätt integrera handikappkunskap i skolan.

Informationsgruppens lärare och elever deltog vid den inledande samt vid den avslutande allmänna informationen. Vidare fick denna grupp fördjupande information/kunskapsförmedling, från särskilda resurspersoner med egen erfarenhet av funktionsnedsättning, vid ytterligare två tillfällen under projekttiden.

Kontrollgruppen - lärare och elever i denna kategori deltog endast vid den inledande respektive avslutande allmänna informationen.

Genom denna indelning skapade man en bättre förutsättning för att mäta före och efter projektet för att se vilka effekter och eventuella skillnader som uppstår inom/mellan de olika grupperna. Den externa verksamhets- och effektutvärderingen har planerats och utförts av Konvera AB.

1.4 Organisation

1.4.1 Styrgrupp/referensgrupp

Samarbetet med Navets skola har skett genom deltagande i en styrgrupp och en referensgrupp. Styrgruppen har bestått av representanter från Navets skola samt Activa.

Referensgruppen har bestått av styrgruppens medlemmar och medverkande från KHR och SIT. Representationen från tjänstemannen från Örebro kommun samt HSO i Örebro län har dock av olika skäl varit minimal. Gruppen har vid behov utökats med verksamhetsledare från Navets skola samt företaget Konvera AB.

1.4.2 Projektgrupp

Rekrytering av deltagare startade omgående vid projektstart och de rekryterade deltagarna började sitt arbete i projektet vid olika tillfällen från den 7/3 fram till den 18/4 2005. Totalt fem deltagare rekryterades, varav två av dessa arbetade på deltid. Alla dessa personer hade/har egna erfarenheter av olika funktionshinder som t ex: diabetes, astma/allergi, gluten- och lactosintolerans, rörelsehinder, CP och andra hjärnskador, kognitiva funktionstillstånd, synskador samt psykiska funktionstillstånd.

Projektgruppens konstellation har till viss del förändrats över tid. En deltagare blev långtidssjukskriven under hösten 2005, en deltagare blev anvisat ett annat arbete i februari 2006, nyrekrytering av en projektledare genomfördes i mars samt av en deltagare i april 2006. Bortfallen som skett under projekttidens gång har inte påverkat de inplanerade aktiviteterna i projektet.

1.4.3 Projektets framtid/fortlevnad

Projekt Attitydskolan avser att fullfölja tillgänglighetsprojektet på Ladugårdsängen under ytterligare 19 månader, för att på så sätt nå högsta möjliga kvalitet för ett tillgängligare samhälle 2010. Förlängningen av projektet avser att fokusera på tillgänglighet på det fysiska, informativa och kommunikativa planet. Den nyvunna kunskapen och attitydförändringen på Navets skola är en god plattform att bygga vidare på. Stiftelsen Activa har även för avsikt att ansöka om medlemskap i OCN Sweden, för värdering och kvalitetssäkring av den nya kunskapsmetoden samt för att kunna ge deltagarna betyg för utbildningen.

1.5 Dokumentation

Vid behov återfinns all dokumentation (projektplan, dagböcker, resultatet från attitydundersökningen etc.) att tillgå hos Activa samt även hos Konvera AB.

2 Effektutvärdering

Inledningsvis, vid projektstart, sattes tydliga målsättningar upp för projektet (se 1.2 Projekt Attitydskolans målsättningar/vision). För att på ett bra sätt kunna bedöma effekterna av projektets aktiviteter och den nya arbetsmetoden genomfördes en attitydundersökning innan projektstart. Detta med syfte att inventera vilken kunskap/attityd målgruppen hade innan projektet påbörjades. Med stöd av attitydundersökningen såg man att det generellt fattas mycket kunskap om funktionstillstånd samt om människors olika levnadsvillkor. Avslutningsvis genomfördes enligt projektplanen attitydundersökning omgång två. Denna undersökning syftade till att mäta resultatet/effekterna av projektet över tid.

2.1 Resultat - mål, kunskaper och attityder

Projektets huvudmål var att skapa förbättrade attityder till personer med olika sorters funktionstillstånd genom ökad kunskap. Såväl enkätresultatet som intervjuresultatet visar på ökad kunskap, inom flera områden, bland deltagarna. Intervjuresultatet visar även att det är stor skillnad på deltagarnas sätt att uttrycka sig, inställning och attityd mellan de båda mätillfällena, framförallt inom aktivitetsgrupperna. Således kan man konstatera att projektets huvudmål på flera sätt har uppnåtts på ett tillfredställande sätt.

Intervjuresultatet visar på en större kunskapsförbättring bland deltagarna i aktivitetsgrupperna gällande bland annat ökad kunskap om begrepp samt fler former av synliga/dolda funktionshinder. Även informationsgrupperna visar på en viss kunskapsförbättring, om än något mindre. De som visar på minst kunskapsförbättring är deltagarna i kontrollgrupperna. Man kan således konstatera man uppnått delmål 1, att elever och personal i aktivitetsgrupperna har ökad kunskap om olika sorters funktionstillstånd.

Man kan även konstatera att delmål 3, att elever och personal i aktivitetsgrupperna har ett förbättrat förhållningssätt och bemötande gentemot personer med olika funktionstillstånd, i stor utsträckning har uppnåtts. Deltagarnas resonemang vid flertalet frågeställningar stärker hypotesen om att man kan minska osäkerhetskänslor och negativa attityder, som kan uppstå i mötet med personer med funktionshinder, genom att aktivt interagera med dem i sin vardag.

Man har delvis uppnått delmål 2, om att elever och personal i aktivitetsgrupperna har en ökad kunskap om skillnaden på begreppen funktionstillstånd och handikappad. Många deltagare har ökad kännedom om skillnaden men det förekommer fortfarande viss tvekan, huruvida det är en skillnad och vad den i så fall består av, bland flera deltagare.

2.1.1 Utöver planen

I december 2005 tog även Aactiva emot egna utvärderingar från skolans målgrupper och fick belägg för att de var på rätt väg mot att nå sina mål. Generell information som kompletteras med personer som interagerar med målgruppen visar ge ökade kunskaper. Elever och personal har givits en chans att ställa frågor vid upprepade tillfällen, både spontant och via förberedelse. Kunskapen förstärks också genom att dialogen sker i den miljö man normalt befinner sig i och således känner sig trygg i.

3 Verksamhetsutvärdering

För att rekrytera deltagare till projektet sköttes marknadsföringen av tre projektledare, primärt genom kontakter på Activa. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen var även delaktiga, dock utan något bra resultat. Genom annonsering i Nerikes Allehanda lyckades budskapet nå ut bättre och ansökningar kom således in så att rekryteringen kunde påbörjas. När deltagarna rekryterats inleddes introduktions- och utbildningsveckorna. Syftet med dessa var dels att lära känna varandra och dels att få en försmak om vad projektet skulle handla om i teori och praktik. Dessutom fick deltagarna skriva sina förväntningar, diskutera och skriva under policys och sekretessdokument. Alla deltagare erhöll utbildning i ämnena; Handikappkunskap, Samhällskunskap, Lagstiftning, Retorik, Tillgänglighet, Pedagogik och Bemötande.

3.1 Verksamhetsmål, aktiviteter och tidplan

Resultatet från den inledande attitydundersökningen granskades/analyserades och användes sedan som underlag för planeringen av de aktiviteter som projektet sedermera fokuserat vidare på. Projektgruppen arbetade således fram en projektplan för hela projekt Attitydskolan. I projektplanen identifierades de aktiviteter som projektet ämnade genomföra under den bestämda projekttiden. För att kontrollera huruvida de tänkta aktiviteterna faktiskt genomförts har deltagarna varje vecka antecknat i sina "dagböcker". En sammanställning av dessa har överlämnats varje månad till Konvera AB (extern utvärderare) som sedan har stämt av aktiviteterna mot den uppsatta projektplanen.

De aktivitetsförändringar som skett i projektplanen under projekttiden har varit få. I vissa fall har några aktiviteter av olika skäl fått byta plats och ändra datum men ändå genomförts med gott resultat. Attitydskolan har tyvärr inte kunnat fullfölja planeringen angående förhöjande av lärarnas kunskaper gällande kommunens mångfaldsplan samt ICF (den internationella klassifikationen av funktionshinder). Detta beror på att avbokningar har skett vid två inplanerade tillfällen pga. av andra för skolan nödvändiga prioriteringar. Dessa aktiviteter är prioritet under den första perioden av fortsättningen av projektet under hösten 2006.

Alla aktiviteter har skett i enlighet med den framtagna arbetsmetoden, dvs. i aktivitetsgrupperna och ej i informations- och kontrollgrupperna.

3.1.1 Utöver planen

Projektgruppens engagemang på Navet har lyckats över förväntan. Under projekttiden har spontana inbjudningar till speciella händelser som t ex "Öppet hus", temavecka om livets etik inkommit. Personalen på Navet har lagt ner extra tid för planering och utvärdering av aktiviteter. Deltagarna i projekt Attitydskolan har agerat som stödresurser och därmed haft möjlighet att delta som bl.a. engelsklärare, idrottlärare och hemkunskapslärare. Attitydskolan tog även emot två praelever under projektets gång, en från Navet och en från Virginska skolan.